**EPISTEMOLOGICAL STUDIES IN PHILOSOPHY,
SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES**

ISSN 2618-1274 (Print), ISSN [2618-1282](#) (Online)

Journal home page: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index>

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Павло Григорович Петров

Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, пр. Гагаріна 72, Дніпро, 49010, Україна

E-mail: ppgdmo@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-1763>

Pavlo H. Petrov

Candidate of Political Sciences, Associate Professor of the Department of International Relations, Oles Honchar Dnipro National University, Gagarina ave., 72, Dnipro, 49010, Ukraine

УДК 321:327:340

**ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ
У ВНУТРІШНЬОМУ ТА ЗОВНІШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ:
ПОЛІТИЧНЕ РЕФОРМУВАННЯ**

Received 11 September 2021; revised 14 October 2021; accepted 29 October 2021

DOI: 10.15421/342127

Анотація

У статті здійснюється аналіз специфіки технологічного формування іміджу України шляхом політичного реформування у внутрішньої та зовнішньої спільноти. Досліджується нормативно-правове трансформування України зі становлення незалежності. Виокремлюються основні нормативні положення, що якісно реалізують процес політичного реформування та підвищення демократичного іміджу України. Аналізуються позитивні та негативні елементи технологічного формування демократичного іміджу України засобами політичного реформування. Наводяться рекомендації щодо підвищення ефективності політичного реформування України у контексті формування якісного демократичного іміджу у внутрішньої та зовнішньої спільнот.

Ключові слова: *закон, модернізація, суспільство, політичний процес, політичні інститути, децентралізація.*

**Technologies for the formation of a democratic image of Ukraine
in the internal and external environment: political reform**

Abstract

The article analyzes the specifics of the technological formation of the image of Ukraine through political reform in the internal and external community. The image for the state is one of the main elements contributing to its development and stability. Positive perception by the external and internal community, first, is one of the conditions for the legitimization of state power and influences its positioning. Ukraine in all respects is a transitive country. Its long historical path of staying in a state of totalitarianism was reflected in the functional features of political institutions, the nature of their relationship with society. From the first years of the democratic transition they were in a stable dependence on the previous historical development. In other words, the former political and institutional structures, having dismantled the ideological component, continued to operate in a rigid vertical hierarchical system. Moreover, their inefficiency was aggravated by the fact that, in contrast to the totalitarian system, in which feedbacks are needed only for positive signals about the activity of institutions, changes took place in the new conditions of the democratic transition. Trying to avoid the image of an authoritarian country, the underlying political structures did not suppress negative feedbacks, but did not react to them either. Moreover, society is accustomed to treating the current government, perceiving it according to the principle of paternalism. Therefore, the West perceives Ukraine abroad as a country in which only the first shoots of democracy have appeared. Today, within the framework of the existing internal crisis and the established vector of integration into the European and Euro-Atlantic communities, the issue of forming a positive image is relevant for Ukraine. The article highlights the main regulatory provisions that qualitatively implement the process of political reform and improve the democratic image of Ukraine. Analyzed are the positive and negative elements of the technological formation of the democratic image of

Ukraine by the method of political reform. Recommendations are given for increasing the effectiveness of political reform in Ukraine in the context of the formation of a high-quality democratic image in the internal and external community.

Key words: law, modernization, society, political process, political institutions, decentralization.

Постановка проблеми.

Імідж для держави виступає одним з головних елементів, що сприяє її розвитку та стабільності. Позитивне сприйняття зовнішньою та внутрішньою спільнотою, в першу чергу, виступає однією з умов легітимізації державної влади та впливає на її позиціонування.

Україна за усіма параметрами є транзитивною країною. Її тривалий історичний шлях перебування у стані тоталітаризму наклав свій відбиток на функціональні особливості політичних інститутів, характер їх взаємозв'язків з середовищем. Вони з перших років демократичного транзиту перебували у стійкій залежності від двох чинників – «Path depends» (залежності від попереднього історичного розвитку) і «QWERTY – ефекту». Іншими словами, колишні політико-інституційні структури по суті, демонтувавши ідеологічну складову, продовжували функціонувати у жорсткій вертикальній ієрархічній системі. Причому, їх неефективність посилювалась тим, що на відміну від тоталітарної системи, в якій зворотні зв'язки потрібні лише для позитивних сигналів про активність інститутів, в нових умовах демократичного транзиту відбулись зміни. Намагаючись уникнути іміджу авторитарної країни, базові політичні структури не придушували негативні зворотні зв'язки, однак і не реагували на них.

Тим більше й середовище звикло ставитись до діючої влади, сприймаючи її за принципом, патерналізму. Тож Україну за кордоном на Заході сприймають як країну, в якій з'явилися лише перші паростки демократії. Сьогодні, в рамках існуючої внутрішньої кризи та встановленому вектору інтеграції до європейської та євроатлантичної спільноти, питання формування позитивного іміджу є актуальним для України.

Метою статті є дослідження політичного реформування як технології формування демократичного іміджу України у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Основний зміст.

Демократичний імідж транзитивної країни складається за системи таких важливих характеристик як верховенство права, свободи громадянина, дотримання рівності незалежно від статі, культурної, релігійної та расової приналежності. Основоположним чинником, що впливає на формування демократичного іміджу держави виступає рівень розвитку в ній демократичних політичних інститутів.

Причому, важливим ракурсом їх сприйняття середовищем є модернізаційні процеси. Саме вони є основою формування демократичного іміджу держави. З іншого боку, модернізація у змістовному плані сприймається спільнотою як розвиток діалогу між політико-інституційними структурами гілок влади і середовищем політичної системи. Адже за цих умов їх взаємодії реформи дають бажані результати. Процес політичного реформування базуючись на об'єктивних підставах в рамках демократичного вектора розвитку в Україні розпочався 16 липня 1990р. з прийняття Верховною Радою Української РСР «Декларації про державний суверенітет України», що артикулювала інтереси українського суспільства до створення демократичної держави, яка б захищала права і свободи людини, забезпечувало верховенство права та загального розвитку [Декларація № 55-ХІІ/1990].

В рамках цієї Декларації розпочався процес формалізації державності України. Також в ній фіксувалися основоположні демократичні норми, а саме народ визначався, як єдине джерело державної влади, котра повинна була реалізовуватися через народних депутатів. Передбачалося, що їх обрання повинно здійснюватися шляхом вільних виборів. А також зазначалася самостійність влади.

Однією з основ демократичної держави, в цей період, виступає впровадження інституту Президента. 5 липня 1991р. Українська Радянська Соціалістична Республіка прийняла закон «Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до

Конституції (Основного Закону) Української РСР» [Закон №1293-ХІІ/1996].

В рамках цього закону відбулося заснування поста Президента Української РСР та загальне окреслення умови вступу на цю посаду.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про Президента Української РСР» від 5 липня 1991р. визначав Президента головою виконавчої влади та найвищою посадовою особою. Також, в рамках цього Закону, було окреслено вимогу до особи (Президента), та роз'яснено ряд його повноважень, зокрема можливість видання ним указів, які є обов'язковими до виконання [Закон №1293-ХІІ/1991].

Тоді ж Верховна Рада ухвалила Постанову «Про вибори Президента Української РСР», що визначила термін проведення виборів Президента Української РСР та надала повноваження, щодо реалізації виборчого процесу Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів Української РСР [Постанова № 1228-ХІІ/1991].

Наступним важливим етапом встановлення демократичних норм та стандартів виступає референдум 1 грудня 1991р. щодо підтвердження Акту незалежності України. Цей процес став проявом формалізованого впливу громадськості на політичну систему держави, надання йому можливості самостійного обрання вектору майбутнього розвитку. Також 1 грудня 1991 р. відбулося обрання шляхом вільних виборів Президента держави, що, в рамках демократичних норм, збільшило участь та вплив громадськості на політичне життя, позначилося на іміджі держави, що прагне до демократії. До того ж, «Акт проголошення незалежності України» отримав формалізований характер у межах Постанови Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України» 24 серпня 1991р. Ця знакова подія затвердила Україну як самостійну демократичну державу та проголосила її незалежність [Постанова № 1427-ХІІ/1991].

З цього періоду відбувається активне політичне реформування держави. В рамках процесів демократизації політичних інститутів Верховною Радою України було прийнято За-

кон України «Про Представника Президента України», що дозволяв розширити діалог між центральною владою і громадянами на місцях [Закон № 2167-ХІІ/1997].

Цей Закон, реформував політичну систему держави. Адже створений політичний інститут Представника Президента, тобто голови місцевої державної адміністрації, законодавчо регламентував діяльність цього суб'єкта, підвищив організованість роботи адміністративних органів та дав теоретичні можливості громадянам з контролю за діяльністю органів влади.

Закон України Про внесення змін до Закону Української РСР «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» від 26 березня 1992р. визначав правові засади регіонального та місцевого самоврядування [Закон № 2234-ХІІ/1997].

Він виступав основою у формуванні демократичного устрою державної влади. Місцеве самоврядування почало ототожнюватися з формою самоорганізації населення, що дозволяло йому самостійно або через своїх представників вирішувати політичні питання на місцях, визначати пріоритетні напрямки діяльності, здійснювати контроль за урядом, тобто місцеве самоврядування виступало основою народовладдя.

В рамках політичної реформи адміністративної системи держави 14 квітня 1992р. Указ Президента України затвердив «Положення про місцеву державну адміністрацію» [Указ № 252-92/1999].

Головною особливістю, в рамках встановлення демократичних норм та стандартів в державі, було надання більших повноважень владі на місцях, формалізовано її організаційну структуру та встановлено відповідальність.

До процесу політичного реформування адміністративної системи України цього періоду належить прийняття Закону України «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» від 3 лютого 1994р., що сприяв формалізації та демократизації цієї системи [Закон № 3917-ХІІ/1997].

Закон України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» від 24 лю-

того 1994р. визначав основні принципи та за-
сади проведення виборів, їх терміни, обумов-
лював їх гласність [Закон № 3996-ХІІ/1998].
Цей закон збільшував можливість здійснення
впливу громадськості на політичну систему
на місцях, дозволяв самостійно обирати влас-
них представників.

Період з 1990р. по 1994р. в Україні харак-
теризувався активними реформами політич-
ної системи, які ставили метою підвищення
рівня демократії в ній. Завдяки впровадженню
інституту Президента та модернізації адміні-
стративної системи, відбулося розмежування
владних повноважень та здійснювалися пер-
ші кроки до процесу децентралізації. Розга-
лушеність адміністративної системи (області,
міста, райони та ін.) дозволило сформува-
ти постійний діалог уряду та громадськості.
Впровадження інститутів виборів і референ-
думу сприяло збільшенню участі та впливу
громадськості на політичну систему держави
й взагалі народовладдя.

Проте, незважаючи на такі якісні зміни в
політичній системі держави, її імідж немож-
ливо охарактеризувати як позитивний. Так,
зовнішня спільнота досі формувала своє уяв-
лення про Україну на стереотипах, що були
сформовані за часів комуністичного режиму.
Низька ефективність діяльності нового уряду,
високий рівень корумпованості, відсутність
єдності між політичними силами формувало
негативне ставлення громадськості і як на-
слідок – негативний внутрішньополітичний
імідж.

Верховною Радою України, керуючись
«Актом проголошення незалежності Украї-
ни» від 24 серпня 1991 р., відбулося прийня-
ття Конституції України 28 червня 1996 р., що
стало проявом демократичного розвитку дер-
жави. Так, Конституція України визначала її як
суверенну, незалежну, соціальну, демократич-
ну, правову державу. Вона закріплювала такі
основні демократичні норми як верховенство
права, поділ державної влади, захист прав і
свобод людини тощо [Конституція України №
254к/2016].

У 2004р. Закон України «Про внесення
змін до Конституції України» вносив ряд якіс-
них змін, в першу чергу, це встановлення пар-

ламентсько-президентської форми правління
з 1 січня 2007р. [Закон № 2222-IV/2004]. Такі
зміни були обумовлені намаганням партійних
лідерів розширити повноваження парламенту
щодо формування уряду, затвердження поса-
ди прем'єр-міністра.

Мотивацією до такої реформи виявилось
намагання підтягти рівень взаємодії між уря-
дом і парламентом.

Задум з підняття ролі політичних партій
у виконавчій владі є демократичним. Разом з
тим, незрілість політичних партій, їх низький
авторитет у середовищі перетворювало цей
вплив на корпоративний, часто відділений
від інтересів народу України. Словом, імідж
нашої держави як транзитивної демократії
по суті залишився таким же. Ключову роль
в ньому відіграли не ці зміни, а Помаранчева
революція, що дозволила підвищити кредит
довіри Європейських держав до змін, яких
очікували в перспективі.

Проте ефективність таких змін неможливо
високо охарактеризувати. Зберігався високий
рівень корумпованості, складний бюрокра-
тичний механізм урядових структур, низький
рівень соціально-економічного розвитку насе-
лення. Найголовніше, що здійсненні реформи
в рамках змін до Конституції не сприяли під-
вищенню рівня захисту прав і свобод людини.

Серед основних умов низької ефективнос-
ті таких політичних реформ можливо виокре-
мити: залучення незначної кількості фахівців
та експертів з питань в котрих здійснювалося
реформування; відсутність попередньої фахо-
вої оцінки реформ; відсутність обговорення
майбутніх реформ з громадськістю; відсут-
ність загальної концепції реформування; від-
сутність прогнозування наслідків майбутніх
реформ [Бабінова 2009: 225-226].

З періоду 2014 р. в Україні для підвищен-
ня її рівня демократичного розвитку розпо-
чається активний процес політичного рефор-
мування, що обумовлювався встановленням
чіткої позиції вищого політико-інституційно-
го трикутника у відповідності з курсом на ін-
теграцію до європейської та євроатлантичної
спільноти.

Зазначимо, що заплановані реформи та їх
реалізація знаходиться під пильним наглядом

західних політій, міжнародних організацій, особливо Міжнародного Валютного Фонду, котрі є фінансовими донорами та кредиторами України. З огляду на розвиток політичних інститутів після Революції Гідності, можна стверджувати, що ці суб'єкти міжнародних відносин водночас є спільними з українським політикумом «архітекторами» модернізації політико-інституційної системи нашої держави та її іміджу.

Отже, початком політичного реформування, в рамках демократичних перетворень, варто визначити прийняття Верховною Радою Закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р., що, фактично, відновлював чинність Конституції у редакції 2004 р., яка рішенням Конституційного Суду України від 30 серпня 2010 р. була визнана як неконституційна [Закон № 742-VII/2014; Рішення № 2222-IV/2004].

Наступним кроком виступає Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р., що не лише сформулирала пріоритетні напрямки реформування держави, а й визначала організаційне і нормативно-правове забезпечення реалізації та чітко встановлювала індикатори (показники), досягнення яких демонструвало б її успішність. Серед першочергових напрямків реформування визначались: «реформа системи національної безпеки та оборони; оновлення влади та антикорупційна реформа; судова реформа; реформа правоохоронної системи; децентралізація та реформа державного управління; дерегуляція та розвиток підприємництва; реформа системи охорони здоров'я; податкова реформа; програма енергонезалежності; програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі» [Указ №5/2015].

Основою метою таких реформ в Україні, в першу чергу, виступає підвищення обороноздатності держави. Через реформування судової системи, створення антикорупційного комітету, Національного бюро розслідувань, запровадження інших інституційних нововведень досягти зменшення рівня корупції та її подолання, забезпечити дотримання верхо-

венства права та підвищення рівня захисту прав і свобод громадянина. Крім того, шляхом делегування та розширення владних повноважень територіальних громад, планується підвищити соціально-економічний розвиток регіонів України.

В ході реформ іміджевими характеристиками виступає оцінка їх ефективності на основі: загальних показників якості рівня життя населення (рівня ВВП на душу населення, середньої тривалості життя тощо); практик, що використовуються у міжнародних системах оцінювання (Standart and poors – кредитний рейтинг, глобальний індекс конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму тощо) [Указ №5/2015].

Здійснення таких масштабних реформ, які мають базуватися на цілях висловлених проєвропейською громадськістю, вимагало колективних зусиль, тому, задля їх реалізації парламентською більшістю 21 листопада 2014р. була підписана «Угода про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна».

Ця угода встановлювала план дій, щодо реалізації реформ, визначаючи конкретні терміни, а також підтверджуючи зобов'язання коаліції. Серед основних політичних реформ визначалося: конституційна реформа; оновлення влади та антикорупційна реформа; судова реформа; реформа виборчого законодавства; децентралізація реформа публічної адміністрації тощо [Угода № п0001001-15/2014].

Метою проведення реформ встановлювалось досягнення демократичних норм в політиці, економіці та соціальній сфері, що конгруентні європейським. В рамках виконання встановлених реформ Верховною Радою України прийнято Постанову «Про програму діяльності Кабінету Міністрів України» від 11 грудня 2014р., яка визначала основні напрямки діяльності уряду держави.

Серед основних напрямків з формування демократичних політико-інституційних норм діяльність гілок влади має бути зосереджена на прийнятті ряду відповідних законів, укладенні міжнародних договорів, зменшенні політичного впливу на економіку держави, децентралізацію влади, ефективну реалізацію політичних реформ [Постанова № 1099-

VIII/2014].

В контексті реалізації цих політичних реформ, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014р., що встановлює організаційно-правові засади реалізації процесу протидії корупції, визначає формалізовані методи з усунення наслідків корупційної діяльності та встановлює методи попередження корупції [Закон № 1700-VII/2014]. Тоді ж було прийнято Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки».

В рамках реалізації антикорупційної політики, в першу чергу, передбачається створення механізмів прийняття рішень, що ґрунтуватимуться на основі реальних даних про корупцію в державі. В контексті запобігання корупції у виборчому процесі, метою є підвищення громадського контролю в цій сфері. Подолання корупції в державній сфері має підвищити її професіоналізм та ефективність. Запобігання корупції в інституті виконавчої влади повинно досягатися засобами моніторингу його діяльності, впровадженням нових систем державних закупівель, які б забезпечили більшу прозорість цього процесу, зменшення рівня впливу на приватний сектор тощо. І сьогодні ми бачимо, що система «Прозоро» вже запобігає великій кількості правопорушень в процесі тендерів, пов'язаних з корупцією. Одним з основних методів у боротьбі з цим явищем виступає збільшення доступу до інформації, тобто до діяльності, що здійснюють політичні інститути, тим самим збільшуючи контроль та протидію корупційній діяльності з боку громадськості. Законом передбачено посилення покарання за корупцію, що віднайшло своє законодавче закріплення в рамках Кримінального кодексу України [Закон № 1699-VII/2015].

На покращення іміджу політико-інституційних утворень спрямовано Закон України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 р., метою якого є просування демократичних методів, забезпечення верховенства права в державі шляхом люстрації (очищення влади). Серед основних методів реалізації процесу очищення влади передбачається: заборона обіймати державні посади особам до яких

здійснюється процес люстрації від п'яти до десяти років [Закон № 1682-VII/2017].

Політичне реформування України в демократичному руслі особливо актуально з організації виборчого процесу. Вже тривалий час функціонує дискусія про необхідність запровадження пропорційної системи виборів з відкритими списками. Український політикум згоден з цією нормою, проте, коли йдеться про голосування в парламенті, верх беруть опортуністичні інтереси політичних партій та їх лідерів, не згодних на такий крок. Тож змішана пропорційно-мажоритарна виборча система залишається чинною, хоча місцеві вибори вже вдалося позбавити цієї змішаної системи. Це відбулося після прийняття Закону України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р., який визначав процес їх проведення та організації. Метою цього закону є приведення процесу місцевих виборів у відповідність до Конституції України і сприяння процесу децентралізації [Закон № 595-VIII/2017].

Для реформування судової системи Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 8 квітня 2014 р., який визначав організаційно-правові норми здійснення перевірки діяльності судді загальної юрисдикції, встановлення фактів порушення ним присяги та притягнення його до дисциплінарної відповідальності. Такі дії повинні сприяти підвищенню іміджу судової системи, як у внутрішньої, так і зовнішньої спільноти. Перевірка суддів має сприяти закріпленню принципу незалежності судової влади, дотриманню принципу верховенства права тощо. Закон встановлює терміни проведення перевірки судів, створення відповідного інституту, регламентуючи його діяльність [Закон № 1188-VII/2014].

Також Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» було здійснено реформування системи правосуддя в державі. Серед основних змін можливо зазначити зміну системи обрання та призначення суддів. Так, Верховна Рада позбулася повноважень обрання суддів. Відповідно до нових положень Закону обрання суддів відбувається на конкурсній основі.

Президент України, на основі подання Вищої ради правосуддя, здійснює призначення суддів на посаду. Ліквідується Вища рада юстиції та розпочинає свою діяльність Вища рада правосуддя. В зазначених змінах закріплено нормативно-правові основи її діяльності. До повноважень Вищої ради правосуддя належить діяльність, що спрямована на дотримання принципу незалежності судді, повноваження з призначення суддів на посаду, їх тимчасове відсторонення від здійснення повноважень, притягнення до дисциплінарної відповідальності, звільнення суддів тощо [Закон № 1401-VIII/2016].

Потрібно зауважити, що такі зміни покликані переформатувати систему правосуддя, що має у своїй діяльності керуватися лише чинним законодавством, відстоюючи демократичні норми та принципи, й на котру не здійснюється вплив зацікавлених осіб.

Одним з головних у політичному реформуванні із встановлення демократичних норм є Постанова Верховної Ради України «Про попереднє схвалення змін до конституції України щодо децентралізації влади». Децентралізація «полягає у наданні більшої кількості владних повноважень на місця, що забезпечує збільшення можливостей громадськості впливати на політичні процеси в державі та контролювати їх» [Гладка 2015].

У цій Постанові піддається зміні виконавча влада на місцях, здійснення якої покладається на префекта. У своїй діяльності він: «здійснює нагляд за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування; координує діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснює нагляд за додержанням ними Конституції і законів України; забезпечує виконання державних програм; спрямовує і організовує діяльність територіальних органів, центральних органів виконавчої влади та забезпечує їх взаємодію з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації; здійснює інші повноваження, визначені Конституцією та законами України» [Постанова № 656-VIII/2015].

В рамках цього проекту, систему адміні-

стративно-територіального устрою складають: регіони, райони, громади. Громада виступає основною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою держави. «Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування безпосередньо шляхом місцевих референдумів та в інших формах, визначених законом» [Постанова № 656-VIII/2015].

Концепція конституційних змін щодо децентралізації знаходиться на етапі реалізації. Адже потребує внесення і прийняття відповідних законодавчих норм. У контексті процесу децентралізації відбулося прийняття ряду законів, постанов, указів, розпоряджень, ці закони здійснюють організаційно-правове затвердження норм з розширення владних повноважень на місцях.

Отже, як видно з чинного законодавства, Україна здійснює активне політичне реформування, в контексті забезпечення дотримання принципу верховенства права, захисту основних прав і свобод людини, збільшення участі громадськості у політичних процесах тощо.

Відповідно до аналітичної оцінки Центра Разумкова «Україна 2016-2017: ознаки прогресу та симптоми розчарування» політичне реформування України, в рамках становлення демократичних норм має як позитивні моменти, так і негативні. В першу чергу, внутрішньополітична сфера не відрізняється сталістю та знаходиться в постійній «політичній турбулентності» [Якименко 2016: 4].

Основними чинниками, що впливають на нестабільність внутрішньої політики виокремлюються: конфлікти між політичними інститутами; нестабільність політичних сил; політична боротьба, особливо у владній коаліції; зростання рівня популізму як в політиці, так і в суспільстві тощо [Якименко 2016: 5].

Окремо приділяється увага проблемі взаємодії гілок влади. Це обумовлюється конфліктом політичних сил, низьким рівнем їх ефективності, що призводить до збільшення недовіри в суспільстві та негативно впливає на реалізацію політичних реформ в державі [Якименко 2016: 6-7].

Проте, в рамках таких негативних аспек-

тів, прослідковується збільшення участі громадськості в політичних процесах держави, що позитивно впливає на процеси реформування [Якименко 2016: 11].

Висновки.

Основною проблемою політичних реформ залишається низький рівень ефективності їх реалізації, конфлікти між політичними силами держави. Це призводить до зниження рівня довіри населення до влади.

Такий рівень реалізації реформ можливо пояснити відсутністю чіткого планування їх впровадження та конкретних дій, що потребує цей процес, тим самим формується негативний демократичний імідж держави.

Аналіз реформування політичних інсти-

тутів України як чинника формування її демократичного іміджу на сучасному етапі показав, що законодавчі зміни із вдосконалення системи публічного управління на основі децентралізації, реформування інституту виборів, соціально значущих сфер (система науки та освіти, охорони здоров'я, земельна реформа, боротьба з корупцією тощо) відбуваються, здебільшого, в рамках демократичних засад.

Проте дискретність прийняття політичних рішень спричиняє низький рівень фактичної реалізації таких політичних реформ, а відсутність чітко-визначеного механізму їх здійснення не сприяє формуванню демократичного іміджу України.

Бібліографічні посилання

- Бабінова, О. (2009). Проблеми реалізації політичної реформи в Україні та її наслідки: регіональний аспект. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*, 2, 218-227.
- Гладка, Т.І. (2015). Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності. *Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток»*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=937> (дата звернення 20.07.2021).
- Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990, № 55-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» від 24.01.1998, № 3996-ХІІ. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3996-12> (дата звернення 16.07.2021).
- Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014, № 742-VII. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-18> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014, № 1188-VII. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18> (дата звернення 17.07.2021).
- Закон України «Про внесення змін до Закону Української РСР «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» від 12.06.1997, № 2234-ХІІ. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-12> (дата звернення 20.07.2021).
- Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016, № 1401-VIII. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8.12.2004, № 2222-IV. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2222-15> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014, № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення 12.07.2021).
- Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 08.08.2015, № 1699-VII. *Відомості Верховної Ради (БВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення 11.07.2021).

- Закон України «Про місцеві вибори» від 19.03.2017. № 595-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19> (дата звернення 24.07.2021).
- Закон України «Про очищення влади» від 05.01.2017, № 1682-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1682-18> (дата звернення 24.07.2021).
- Закон України «Про Представника Президента України» від 12.06.1997, № 2167-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2167-12> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон України «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» від 12.06.1997, № 3917-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3917-12> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР» від 28.06.1996, № 1293-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1293-12> (дата звернення 19.07.2021).
- Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про Президента Української РСР» від 05.07.1991, № 1293-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1295-12> (дата звернення 19.07.2021).
- Конституція України від 30.09.2016, № 254к. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 20.07.2021).
- Постанова Верховної Ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» від 31.08.2015, № 656-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/656-19> (дата звернення 17.07.2021).
- Постанова Верховної Ради України «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України» від 19.04.2014, № 1099-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/799-18> (дата звернення 23.07.2021).
- Постанова Верховної Ради Української РСР «Про вибори Президента Української РСР» від 21.06.1991, № 1228-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1228-12> (дата звернення 16.07.2021).
- Постанова Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України» від 24.08.1991. № 1427-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1427-12> (дата звернення 20.07.2021).
- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) 30.09.2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10> (дата звернення 21.07.2021).
- Угода про Коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» від 27.11.2014, № n0001001-15. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15> (дата звернення 18.07.2021).
- Указ Президента України «Про Положення про місцеву державну адміністрацію» від 27.01.1999, № 252/92. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/252/92> (дата звернення 21.07.2021).
- Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015, № 5/2015. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 19.07.2021).
- Якименко, Ю. (2016). Україна 2016-2017: ознаки прогресу та симптоми розчарування: аналіт. оцінки. *Центр Разумкова*, 94.

References

- Babinova, O. (2009). Problemy realizatsii politychnoi reformy v Ukraini ta yii naslidky: rehionalnyi aspekt

- [Problems of political reform implementation in Ukraine and its consequences: regional aspect]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, 2, 218-227 (in Ukrainian)
- Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy vid 16.07.1990, № 55-XII [Declaration on the State Sovereignty of Ukraine of July 16, 1990, № 55-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (in Ukrainian)
- Hladka, T. I. (2015). Detsentralizatsiia vlady v Ukraini yak zasib posylennia demokratii ta pidvyshchennia yii stabilnosti [Decentralization of power in Ukraine as a means of strengthening democracy and increasing its stability]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok»*. Retrieved July 20, 2021 from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=937> (in Ukrainian)
- Konstytutsiia Ukrainy vid 30.09.2016, № 254k [The Constitution of Ukraine of September 30, 2016, № 254k]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 20, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian)
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR «Pro proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy» vid 24.08.1991. № 1427-XII [Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR On the Proclamation of Independence of Ukraine of August 24, 1991. № 1427-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 20, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1427-12> (in Ukrainian)
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR «Pro vybory Prezydenta Ukrainiskoi RSR» vid 21.06.1991, № 1228-XII [Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR «On the Election of the President of the Ukrainian SSR» of June 21, 1991, № 1228-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 16, 2021 from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1228-12> (in Ukrainian)
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro poperednie shchvalennia zakonoprojektu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy shchodo detsentralizatsii vlady» vid 31.08.2015, № 656-VIII [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On Preliminary Approval of the Bill on Amendments to the Constitution of Ukraine on Decentralization of Power» of August 31, 2015, № 656-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 17, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/656-19> (in Ukrainian)
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro Prohramu diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy» vid 19.04.2014, № 1099-VIII [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine» of April 19, 2014, № 1099-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 23, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1099-18> (in Ukrainian)
- Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 252 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy» vid 8 hrudnia 2004 roku № 2222-IV (sprava pro doderzhannia protsedury vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy) 30.09.2010 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of 252 deputies of Ukraine on compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine» of December 8, 2004 № 2222-IV (case on compliance with the Constitution of Ukraine) of September 30, 2010]. Retrieved July 21, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10> (in Ukrainian)
- Uhoda pro Koalitsiiu deputatskykh fraktsii «Ievropeiska Ukraina» vid 27.11.2014, № n0001001-15 [Agreement on the Coalition of Parliamentary Factions «European Ukraine» of November 27, 2014, № n0001001-15]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 18, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15> (in Ukrainian)
- Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Polozhennia pro mistsevu derzhavnu administratsiiu» vid 27.01.1999, № 252/92 [Decree of the President of Ukraine «On Regulations on Local State Administration» of January 27, 1999, № 252/92]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 21, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/252/92> (in Ukrainian)
- Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020» vid 12.01.2015, № 5/2015 [Decree of the President of Ukraine «On the Strategy of Sustainable Development «Ukraine – 2020» of January 12, 2015, № 5/2015]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (in Ukrainian)
- Yakymenko, Yu. (2016). Ukraina 2016-2017: oznaky prohresu ta symptomy rozcharuvannia: analit. Otsinky [Ukraine 2016-2017: signs of progress and symptoms of disappointment: analyst. assessments]. *Tsentru Razumkova*, 94. (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainiskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliky «Pro Prezydenta Ukrainiskoi RSR» vid 05.07.1991, № 1293-XII [Law of the Ukrainian Soviet Socialist Republic «On the President of the Ukrainian SSR»

- of July 5, 1991, № 1293-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1295-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainiskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliky «Pro zasnuvannia posta Prezydenta Ukrainiskoi RSR i vnesennia zmin ta dopovnen do Konstytutsii (Osnovnoho Zakonu) Ukrainiskoi RSR» vid 28.06.1996, № 1293-XII [Law of the Ukrainian Soviet Socialist Republic «On the Establishment of the Post of President of the Ukrainian SSR and Amendments to the Constitution (Basic Law) of the Ukrainian SSR» of June 28, 1996, № 1293-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1293-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro formuvannia mistsevykh orhaniv vlady i samovriaduvannia» vid 12.06.1997, № 3917-XII [Law of Ukraine «On the Formation of Local Authorities and Self-Government» of June 12, 1997, № 3917-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3917-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro mistsevi vybory» vid 19.03.2017, № 595-VIII [Law of Ukraine «On Local Elections» of March 19, 2017, № 595-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 24, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro ochyshchennia vlady» vid 05.01.2017, № 1682-VII [Law of Ukraine «On Purification of Power» of January 5, 2017, № 1682-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 24, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1682-18> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro Predstavnyka Prezydenta Ukrainy» vid 12.06.1997, № 2167-XII [Law of Ukraine «On the Representative of the President of Ukraine» of June 12, 1997, № 2167-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2167-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vidnovlennia dii okremykh polozhen Konstytutsii Ukrainy» vid 21.02.2014, № 742-VII [Law of Ukraine «On Restoration of Certain Provisions of the Constitution of Ukraine» of February 21, 2014, № 742-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-18> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini» vid 08.04.2014, № 1188-VII [Law of Ukraine «On Restoration of Confidence in the Judiciary in Ukraine» of April 8, 2014, № 1188-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 17, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo pravosudivstva)» vid 02.06.2016, № 1401-VIII [Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (Regarding Justice)» of June 2, 2016, № 1401-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy» vid 8.12.2004, № 2222-IV [Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine» of December 8, 2004, № 2222-IV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2222-15> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainiskoi RSR «Pro mistsevi Rady narodnykh deputativ Ukrainiskoi RSR ta mistseve samovriaduvannia» vid 12.06.1997, № 2234-XII [Law of Ukraine «On Amendments to the Law of the Ukrainian SSR» On Local Soviets of People's Deputies of the Ukrainian SSR and Local Self-Government "of June 12, 1997, № 2234-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 20, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro vybory deputativ i holiv silskykh, selyshchynykh, raionnykh, miskykh, raionnykh u mistakh, oblasnykh Rad» vid 24.01.1998, № 3996-XII [Law of Ukraine «On Elections of Deputies and Heads of Village, Settlement, District, City, District in Cities, Regional Councils» of January 24, 1998, № 3996-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 16, 2021 from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3996-12> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii» vid 14.10.2014, № 1700-VII [Law of Ukraine «On Prevention of Corruption» of October 14, 2014, № 1700-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 19, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini (Antykoruptsiina stratehiia) na 2014-2017 roky» vid 08.08.2015, № 1699-VII [Law of Ukraine «On Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti-Corruption Strategy) for 2014-2017» of August 8, 2015, № 1699-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. Retrieved July 11, 2021 from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (in Ukrainian)